

Календар знаменних і пам'ятних дат

Травень

1 травня – Міжнародний день праці

Міжнародний день праці відзначається в 143 країнах, зокрема в Україні. У 2017 році [Верховна Рада України](#) внесла зміни до статті 73 Кодексу законів про працю України, відповідно до яких «День міжнародної солідарності трудящих» було перейменовано – «День праці».

1 травня — 120 років від дня народження Олександра Борисовича Постеля (1904 – 1989), українського художника

Олександр Постель працював в галузі станкової графіки та живопису. Найбільш відомі його роботи: «Одеса» (1946), «Сонце в серпанку» (1948), «За читанням» (1952), «Чорні баржі» (1950), «Сніг зійшов» (1955), «Одеса. Новий район» (1963) тощо. Відомий він також і як ілюстратор книг і художник кіно. Твори художника знаходяться в 47 музеях світу.

3 травня – Всесвітній день свободи преси

Свобода у вираженні власних думок і відкритий доступ до інформації – невід'ємні складові демократичного суспільства. У листопаді 1991 року ЮНЕСКО рекомендувала заснувати Всесвітній день свободи преси, а офіційно свято було встановлено через два роки резолюцією Генеральної Асамблеї ООН (від 20.12.1993 A/DEC/48/432).

У цей день також вшановують пам'ять журналістів, які загинули через свою професійну діяльність: за оприлюднення фактів політичної та економічної корупції, порушень прав людини, зокрема торгівлі людьми. Міжнародною організацією «Репортери без кордонів» постійно відслідковують умови праці журналістів, складається рейтинг країн за рівнем свободи ЗМІ.

4 травня – Міжнародний день боротьби з булінгом

Цю подію було започатковано в Канаді Девідом Шепердом і Тревісом Прайсом у 2007 році, коли вони принесли до школи рожеві сорочки та запропонували однокласникам одягти їх на знак протесту проти цькування свого товариша Чарльза Макнілла за те, що підліток прийшов до школи в рожевій сорочці. Тепер такий одяг став символом цього дня.

Організація Об'єднаних Націй у 2012 році підтримала цю ініціативу й запрошує всіх небайдужих висловити свою позицію протистояння цькуванню (булінгу), одягатися в рожеве, проводити акції, щоб привернути увагу світового суспільства до актуальної проблеми та разом знайти шляхи її вирішення.

4 травня – День щедрості

У заходах цього Дня беруть участь волонтери з різних країн, небайдужі, які безкорисливо допомагають іншим і закликають всіх людей робити добрі справи. Організатори святкових заходів пропонують усім охочим приєднатися до

акцій, ділитися знаннями або здібностями, своїм вільним часом, щоб допомагати оточуючим, які цього потребую.

7 травня – Всесвітній день сиріт СНІДу

Традиція ця започаткована у 2002 році Альбіною дю Буаруров – президентом благодійної організації FBX International, створеної для підтримки вразливих дітей. Мета акції – привернути увагу громадськості до мільйонів малюків, один із батьків яких або обидва померли від СНІДу.

8 травня – Міжнародний день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Святкова дата вибрана на честь дня народження Анрі Дюнан, швейцарського суспільного діяча, засновника Червоного Хреста та першого лауреата Нобелівської премії миру.

Міжнародний рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, заснований у 1963 році, об'єднує понад 17 млн співробітників і добровольців у всьому світі. Головна мета руху – допомога всім стражденним, не поділяючи їх за критеріями достатку. Для багатьох людей світу ця організація стала надійною опорою знедоленим, сиротам, інвалідам, хворим, немічним, останньою інстанцією милосердя для тих, хто потребує допомоги. Співробітники та волонтери Міжнародного Червоного Хреста працюють більше ніж у 180 країнах світу.

8 травня – День пам'яті та примирення (відзначають за рішенням Генеральної Асамблеї ООН від 22.11.2004 A/RES/59/26)

День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років (відзначають відповідно до Закону України від 29.05.2023 № 3107-IX)

Це день нагадування про масштабну катастрофу, присвячений пам'яті жертв Другої світової війни, про безглуздо знищених у результаті бойових дій, про жахливі воєнні злочини проти людяності. Народи повинні були примиритися для того, щоб не допустити повторення подібних подій знову. Адже за роки Другої світової війни загинуло до 80 мільйонів людей, з них понад 8 мільйонів українців. Український народ добре знає ціну війни, тому наші захисники сьогодні борються за мир і незалежність кожного українця, за майбутнє дітей.

9 травня – День Європи

5 травня 1949 року було створено Раду Європи. День Європи вперше визнали в 1964 році. Метою заходів, що проводяться в цей день, є ознайомлення суспільства з роботою європейських інституцій та страсбурзьких організацій, які просувають європейські цінності. У 1985 році Європейське співтовариство, яке пізніше стало Європейським Союзом, вирішило святкувати цей день 9 травня у зв'язку з річницею Декларації Шумана від 9 травня 1950 року.

Україна теж приєднується до відзначення цієї дати, згідно з Указом Президента від 08.05.2023 № 266/2023, з метою зміцнення єдності народів Європи, забезпечення миру, безпеки й стабільності на Європейському континенті, засвідчуючи відданість ідеалам та цінностям демократії.

10 травня – Всесвітній день руху для здоров'я

Всесвітній день руху для здоров'я (World Move for Health) – щорічна глобальна ініціатива сприяння фізичній активності, що фінансується Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) із широким залученням громадських організацій у всьому світі.

Відомо, що рух продовжує життя. Недолік рухів негативно впливає на перебіг складних біохімічних і фізіологічних процесів у нашому організмі, значно знижується функція центральної нервової системи, як наслідок – швидше настає стомлення.

12 травня – День Матері

В Україні цей день відзначається відповідно до Указу Президента України від 10.05.1999 № 489/99 щорічно *другої неділі травня*.

Безумовно, це одне з самих зворушливих свят, тому що кожен із дитинства і до своїх останніх днів несе в своїй душі єдиний і неповторний образ — образ матері, яка все зрозуміє, простить, завжди пожаліє і буде самовіддано любити незважаючи ні на що. Щастя й краса материнства в усі століття оспівувалися кращими художниками і поетами. І не випадково — від того, наскільки шанована в державі жінка, яка виховує дітей, можна визначити ступінь культури й благополуччя суспільства. Щасливі діти ростуть в дружній родині й під опікою щасливої матері.

13 травня – 175 років від дня народження Панаса Мирного (справжнє Панас Якович Рудченко, 1849 – 1920), українського письменника, громадсько-культурного діяча

Літературні інтереси Панаса Мирного тісно поєднувалися з його громадською діяльністю. Ще за молодих років він був пов'язаний з революційним визвольним рухом, особливо посилилася його громадська діяльність напередодні та в період першої російської революції: він закликав до боротьби за свободу й рівноправність жінок; коли російською владою було заборонено вшанування пам'яті Т. Шевченка (1914), письменник висловлював глибокий протест й обурення.

Через те письменнику доводилося весь час конспіруватися, його особа для широких кіл читачів та й для офіційних властей була таємницею. Та Панас Мирний, як людина виняткової скромності, вважав, що треба дбати не за популярність своєї особи, а за працю на користь народові.

Займаючи різні посади в казенній палаті, його зовсім не приваблювала чиновницька кар'єра, а літературна праця була справжньою втіхою й відрадою. Перші його твори (вірш «Україні» та оповідання «Лихий попутав»), друкувались переважно за кордоном і в Наддніпрянській Україні у зв'язку з цензурними переслідуваннями українського слова в Російській імперії, тому були майже невідомі широким колам читачів. Він також є автором першого роману з народного життя «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», повістей і оповідань «Лихий попутав», «Повія», «Голодна воля», «Лихо давнє й сьогочаснє», драм «Лимерівна», «У черницях», «Перемудрив» тощо.

14 травня – День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни

Відзначається цей день щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 02.02.2021 № 4479. За даними ізраїльського національного меморіалу Катастрофи й Героїзму «Яд Вашем», в Україні таких людей 2673 особи. Ці люди вдоволенні Державою Ізраїль звання Праведника народів світу за порятунок євреїв від Голокосту. Україна займає четверте місце за кількістю Праведників після Польщі, Нідерландів і Франції.

15 травня – Міжнародний день сім'ї (родини)

Відзначається за рішенням Генеральної Асамблеї ООН (від 20.09.1993 A/RES/47/237) щорічно 15 травня. Установлення цього дня покликане звернути увагу громадськості різних країн на численні проблеми сім'ї, бо саме в сім'ї, як осередку суспільства, формується особистість.

Ширшу інформацію до Міжнародного дня сім'ї буде розміщено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

15 травня – Міжнародний день захисту клімату

Офіційна назва – *International Day of Climate Action*. Відзначається щорічно 15 травня. Засновано Організацією Об'єднаних Націй. Метою цього дня є звернення уваги міжнародної спільноти до проблеми погіршення кліматичного стану, пошуку методів усунення загрози підвищенням поінформованості кожної людини. Установлення свята – відповідь на заклик метеорологів захищати клімат як важливий ресурс, що впливає на добробут нинішніх і майбутніх поколінь, знайти шляхи вирішення цієї проблеми за допомогою персональних дій кожного громадянина.

15 травня – 160 років від дня народження П'єра Кюрі (1859 – 1906), французького фізика

П'єр Кюрі відомий як член Французької академії наук, професор Паризького університету, дослідник у галузі фізики кристалів, магнетизму, радіоактивності, відкривач радіоактивних елементів радію й полонію. Лауреат Нобелівської премії з фізики (1903).

16 травня – Всесвітній день вишиванки

Це міжнародне свято, що покликане зберегти давні народні традиції щодо створення та носіння національного вишитого українського одягу. Нарешті цей елемент народного вбрання отримав нове життя. Кожного року *третього четверга* українці одягають вишиванки, щоб продовжувати культурні традиції свого народу.

16 травня – Міжнародний день мирного співіснування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН від 8.12.2017 A/RES/72/130. Метою його проведення визначено: активне залучення суспільства до солідарності, єдності, терпимості та миру; сприяння розвитку країн; досягнення гармонії шляхом відмови від військових розв'язань

конфліктних ситуацій між державами; підвищення поінформованості щодо необхідності мирного співіснування.

У міжнародному форматі мирне співіснування – це тип відносин між державами з різним суспільним ладом, культурою, історією, традиціями, який передбачає відмову від війни як засобу вирішення спірних питань між державами

16 травня – Міжнародний день світла (International Day of Light)

Відзначається щорічно відповідно до Резолюції ЮНЕСКО від 14.11.2017 на честь дня першої вдалої роботи лазера Теодора Харальда Маймана (американського фізика та інженера, який створив перший у світі працюючий лазер), що відбулася 16 травня в 1960 році. Мета проведення традиційних заходів до цього дня: зосередити увагу на важливому значенні світла як для звичайного життя, так і для наукового, культурного, мистецького розвитку; популяризувати думку щодо вагомості техніки й науки серед молодого покоління; залучення до розвитку освіти.

17 травня – День народження Інтернету

Кілька подій вважають найвизначнішими в історії створення Всесвітньої мережі, тому й днів Інтернету у світі є кілька. Одна з важливих дат – 17 травня 1991 року, коли офіційно затвердили єдиний стандарт для сторінок Всесвітньої павутини www (World Wide Web).

Світова супермережа завдячує своєю появою праці багатьох науковців-новаторів, інженерів і програмістів. Деякі вчені висували ідеї створення всесвітніх інформаційних систем задовго до появи сучасних можливостей. Найвідоміший із них – [Нікола Тесла](#), який ще на початку ХХ століття працював над проєктом світової системи з передачі радіосигналів і енергії, проте його задум не був утілений у життя.

ООН визнала вільний доступ до Інтернету одним із невід’ємних прав людини. Інтернет дозволяє швидко й ефективно вирішувати проблеми, створювати спільні проєкти, знаходити однодумців і навіть друзів. Тому в цей день важливо привітати всіх, для кого комп’ютерна сфера є професією.

17 травня – Всесвітній день електрозв’язку та інформаційного суспільства. Міжнародний день телекомунікацій

Генеральна Асамблея Організації Об’єднаних Націй 27 березня 2006 року прийняла Резолюцію (A/RES/60/252), у якій проголосила 17 травня Всесвітнім днем електрозв’язку та інформаційного суспільства в день підписання Першої міжнародної телеграфної конвенції. Мета його проведення – закликати людей подякувати за старанну працю фахівцям сфери інформаційних технологій (програмістам, системним адміністраторам, інтернет-провайдерам, вебдизайнерам, редакторам інтернет-видань тощо); акцентувати увагу на важливості ролі комп’ютерних технологій для освіти, діяльності багатьох структур, загального людського розвитку, сприяння міжнародному співробітництву.

17 травня – 120 років від дня народження Михайла Верхацького (1904 – 1973), театрального режисера, педагога, театрознавця

Михайло Верхацький закінчив Харківський музично-драматичний інститут (1930) під керівництвом видатного режисера Леся Курбаса. І більшість театрознавчих праць його присвячено саме творчості Леся Курбаса та театру «Березіль», сцені якого він віддав понад десять років життям (1926 – 1934, від 1929 – заступник директора). Крім того, він викладав у Харківському, Ташкентському та Київському інститутах театрального мистецтва, де з 1962 року був професором. Він також здійснив постановки відомих театральних п'єс: «Безталанна» І. Карпенка-Карого (1935), «Платон Кречет» О. Корнійчука (1936), «Маклена Граса» М. Куліша (1963) тощо.

18 травня – Міжнародний день музеїв

Започатковано проведення цього Дня в 1977 році на засіданні Міжнародної ради музеїв. Зараз його святкують понад 150 країн. Метою такого свята визначено: підвищення поінформованості щодо важливості ролі музеїв для всебічного суспільного розвитку; вшанування музейних співробітників за старанну працю; виховання поваги до культурного, історичного й наукового надбання держави. У цей день багато музеїв проводять безкоштовні екскурсії для всіх охочих.

Ширшу інформацію до Міжнародного дня музеїв буде розміщено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

18 травня – День науки

З 1997 року *третьої суботи травня* в Україні відзначають професійне свято наукових працівників. Мета проведення цього Дня – подяка науковим співробітникам за їхню старанну працю, посилення ініціативи вчених і наукових установ, наголошення на важливості наукової діяльності для країни. Серед видатних досягнень українських учених: Анатолій Малихін (учений із Харкова) розробив «Біопромінь» – винятковий пристрій для аналізу крові; фізик Петро Бобонич винайшов детектор рівня глюкози у вигляді годинника; конструктор Федір Піроцький вигадав трамвай; Сергій Корольов став першим головним конструктором ракетно-космічних систем, під його керівництвом відбувся перший політ людини в космос і вихід людини в космос; дякуючи Ігорю Сікорському, світ побачив гелікоптер. Наукові праці вчених ХНУ імені В. Н. Каразіна стали одними з найцитованіших в Україні.

18 травня – День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. [День боротьби за права кримців](#)

Події, пов'язані з насильницьким виселенням кримськотатарського народу з його історичної батьківщини – Криму, відбулись у травні 1944 року. Наслідки депортації вражають: усього за 3 дні було виселено понад 200 тисяч корінних жителів Криму, з яких загинуло близько 30 тисяч кримських татар через голод і хвороби.

Цей день є важливим для всього народу України, оскільки кримли протягом століть були сусідами українського народу і також зазнавали утисків спочатку в Російській імперії, а потім у СРСР. Попри те, що у 2014 році півострів окупувала росія, увесь світ продовжує вважати його частиною України. 12 листопада 2015 року Верховна Рада України визнала депортацію геноцидом і проголосила 18 травня Днем пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу.

19 травня – День пам'яті жертв політичних репресій

З 2007 року, згідно з Указом Президента України (від 21.05.2007 № 431/2007), *третьої неділі травня* українці вшановують пам'ять жертв «Великого терору», який був розгорнутий на території Радянського Союзу в 1937 році за ініціативи Сталіна. Унаслідок репресивних дій на території України були цілковито винищені кращі представники інтелігенції, зруйновані суспільні зв'язки, у суспільстві панувала масова депресія. Як стверджують учені-історики, за період масових репресій на території Української Радянської Соціалістичної Республіки було засуджено близько 200 тисяч людей, а понад 150 000 осіб було розстріляно. Звільнення отримало менше 1000 осіб. Терору підлягали не тільки самі «злочинці», але й члени їхніх сімей. Дорослих членів сім'ї арештовували, а дітей відправляли до дитбудинків. Це був один із найтяжчих злочинів проти людяності.

19 травня – Всесвітній день сімейного лікаря

Із 19 травня 2011 року Всесвітня організація сімейних лікарів WONCA започаткувала святкування Всесвітнього дня сімейного лікаря. Присвячується він важливій ролі сімейних лікарів у медичних системах різних країн і підкреслює значний внесок таких спеціалістів у справу охорони здоров'я населення. Цю медичну сферу також називають загальною практикою, спеціалісти якої в ідеалі супроводжують своїх пацієнтів упродовж усього їх життя – від самого народження, а отже, володіють детальними знаннями про їхній стан здоров'я, історії хвороб і життєві обставини.

20 травня – Європейський день моря

Започатковано цей День Європейською комісією у 2008 році. Метою проведення важливого екологічного свята визначено: привернення уваги європейців до загроз, які перешкоджають нормальному екологічному стану морського середовища (зокрема, забруднення вод, глобальне потепління, несанкціонований вилов риб); залучення суспільства до сприяння зменшенню кількості забруднень і допомоги в подоланні екологічної катастрофи. Саме тому 20 травня організують тематичні просвітницькі конференції, лекції та інші заходи екологічного спрямування.

20 травня – 225 років від дня народження Оноре де Бальзака (1799 – 1850), французького письменника

Оноре де Бальзак — основоположник реалістичного роману, автор багатотомної епопеї «Людська комедія» (97 творів), у яких зображена картина

французького життя після падіння Наполеона Бонапарта. Глибоке спостереження письменника за людським життям і поведінкою відбилося в його складних персонажах і ситуаціях, які були об'єднані з різних джерел в одній історії. Романи стали еталоном реалізму першої половини ХІХ ст., стали взірцем для Діккенса, Золя, Фолкнера та інших літераторів.

Письменник подорожував Україною (в Бердичеві (Вінницька область) вінчався з польською графінею Евеліною Ганською). Україна вразила його своїми полями та родючою землею.

20 травня – 180 років від дня народження Миколи Мурашко (1844 – 1909), українського художника

Микола Мурашко – український художник, графік, живописець, видатний педагог. Свій творчий шлях він розпочав як художник-графік, з роками Микола Мурашко став майстром реалістичного натурального пейзажу. Знайомство з Ілльою Репіним вплинуло на формування естетичних світоглядів Миколи Мурашка.

Але головною справою його життя стала педагогічна робота й Київська малювальна школа, яку Микола Мурашко офіційно відкрив у 1876 році. У своїй школі Микола Іванович використовував прогресивну методику викладання: їздив за кордон, де вдосконалював свої вміння у провідних навчальних закладах, а потім передавав їх своїм учням. Всю свою творчу наснагу Микола Іванович віддавав вихованню українських художників, прищеплюючи своїм вихованцям любов до мистецтва.

20 травня – 100 років від дня народження Валентина Івановича Курочки (1924 – 2007), українського педагога

В. І. Курочка відомий учитель географії, заслужений учитель України, відмінник народної освіти, директор Червонодонецької середньої школи № 1 Балакліївського району на Харківщині (30 років), у якій сформував значну навчально-матеріальну базу школи, уперше в Україні збудував шкільний телецентр, а також географічний майданчик, шкільну теплицю, пасіку, відкрив музичну й спортивну школи, дендропарк, ініціатор упровадження кабінетної системи навчання й створення школи ХХІ ст.

21 травня – Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку

Свято започатковано Організацією Об'єднаних Націй (від 20.12.2002 А/RES/57/249) з метою підвищення обізнаності суспільства щодо необхідності й важливості культурного розмаїття, сприяння поширенню позитивної думки й поваги до культурних меншин у кожній державі, уникнення конфліктів шляхом подолання негативних стереотипів стосовно плюралізму культур. Особливу увагу в цей день акцентують на проблемі зникнення традицій.

21 травня – Міжнародний день космосу

Ідея належить американському астронавту Енді Томасу, а унікальне це свято тому, що про його заснування було оголошено не на Землі, а в космічному

просторі. Цей день покликаний інформувати про будову й таємниці Всесвіту, про наукові відкриття в цій сфері, а також про видатні досягнення та можливості, які надають дослідження й використання позаземного простору. Крім того, що має велике значення, цього дня проводяться заходи, які сприяють популяризації предметів STEM (науки, технології, інженерії та математики), особливо серед молоді.

21 травня – День пам'яті померлих від СНІДу

За рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я кожен третій неділю травня проводиться День пам'яті померлих від СНІДу. Уперше це відбулося в 1983 році в США, у Сан-Франциско. Метою цього Дня є нагадування про серйозність хвороби, залучення суспільства до завчасної терапії ВІЛ-інфекції, наголошення на важливості організації профілактичних заходів щодо попередження вірусу імунодефіциту людини й необхідного догляду за хворими.

22 травня – Міжнародний день біологічного різноманіття

20 грудня 2000 року Генеральна Асамблея ООН оголосила 22 травня Міжнародним днем біологічного різноманіття (рішення A/RES/55/201). Метою його проведення визначено залучення уваги кожного мешканця землі до проблеми біорізноманіття.

Важливість біологічного різноманіття нашої планети важко переоцінити. Проте його компоненти використовуються так інтенсивно, що природні ресурси вичерпуються набагато швидше, ніж очікувалося, і безслідно зникають. У результаті велика кількість видів і екосистем перебувають під загрозою повного зникнення, постійно зростає загроза генному фонду. Тому щорічне відзначення Міжнародного дня біологічного різноманіття спонукає до збереження цієї дорогоцінної спадщини для нинішніх і майбутніх поколінь.

23 травня – День героїв

Це свято встановлено на честь українських вояків – борців за волю України, передусім лицарів [Київської Русі](#), [козаків Гетьманської Доби](#), [гайдамаків](#), [опришків](#), [січових стрільців](#), вояків [Армії УНР](#), [ОУН](#), [УПА](#), а також героїв [Небесної сотні](#) та сучасної [російсько-української війни](#).

Саме в травні загинув ідеолог українського самостійництва М. Міхновський (1924), 23 та 25 травня було вбито лідерів українського визвольного руху Є. Коновальця (1938) та С. Петлюру (1926). Учасники визвольного руху це свято відзначали ще з часів Другої світової війни.

Отже, цей день пам'яті всіх українців, які присвятили своє життя боротьбі за свободу та незалежність України.

24 травня – Міжнародний жіночий день за мир і роззброєння

Світове суспільство святкує цю подію в рамках Тижня дій за роззброєння, який щорічно розпочинається 24 жовтня. У 1980 році Міжнародна демократична федерація жінок прийняла рішення про святкування Дня боротьби жінок за мир із метою знищення насильства як методу розв'язання проблем, захисту чоловіків від участі у військових конфліктах, реалізації програм забезпечення миру в

усьому світі, залучення держав, які перебувають у стані війни, до роззброєння, дотримання принципів гуманізму та людяності.

24 травня – Європейський День Парків

Відзначати свято природи та культури започаткувала у 1999 році Федерація Європарк (EUROPARC Federation), яка об'єднує охоронювані природні території 36 європейських країнах. Дата святкування обрана на честь створення у Швеції першого національного парку Європи з дев'яти наявних сьогодні, що відбулося саме цього дня в 1909 році. Метою його проведення є залучення уваги суспільства до заповідників, до збереження природи та культурного надбання, підтримки діяльності європейських заповідних зон, підняття їхнього статусу. Це день міжнародної консолідації у справі охорони природних територій.

24 травня – День слов'янської писемності та культури. День рівноапостольних Кирила і Мефодія, учителів слов'янських

Це свято відзначається згідно з Указом Президента (від 17.09.2004 № 1096/2004) щорічно у зв'язку зі створенням Кирилом і Мефодієм слов'янської азбуки (863). Завдяки цьому отримала свій розвиток писемність Київської Русі й невдовзі грамотність у державі стала поширеним явищем. Крім алфавіту, вони подарували переклад основних християнських священних текстів.

25 травня – День зниклих безвісти дітей

Цю дату започатковано у 2002 році Міжнародним центром пошуку зниклих і тих, які зазнали сексуального насильства, дітей. Символ цього дня – синя незабудка, мета – акцентувати увагу на цій гострій проблемі, залучення до активізації пошуку, підвищення поінформованості батьків стосовно методів захисту дітей від викрадення, поширення інформації щодо зниклих діток за допомогою засобів масової комунікації. У Європейському Союзі цей день проводиться для висловлення європейською спільнотою солідарності зі зниклими дітьми та їхніми родинами. В Україні почали його відзначати з 2019 року з ініціативи всеукраїнської громадської організації «Магнолія». Особливо актуальний він нині, адже в умовах війни порушується основоположне право дітей – право на життя.

25 травня – Міжнародний день героїв боротьби з тоталітаризмом

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Європейського парламенту 2019/2819(RSP). Метою Дня є вшанування пам'яті противників такого режиму, які рятували людей з таборів, сприяли уникненню депортацій та арештів; залучення світової спільноти до запобігання можливому виникненню тоталітарного режиму.

25 травня – День працівників видавництв, поліграфії та книгорозповсюдження в Україні

Це професійне свято встановлено в [Україні](#) «...враховуючи значний внесок працівників [видавничо-поліграфічного комплексу](#) у справу відродження [духовності](#) народу, розвиток [науки](#), [культури](#), [освіти](#), усіх сфер життя

суспільства...» згідно з Указом [Президента України](#) від 25 травня 1999 року № 563/99. Відзначається щорічно в останню суботу травня.

25 травня – День філолога

Філологи – це начитані й освічені люди, які допомагають зберегти мовний і літературний спадок людства, уміють надати словам вишуканої форми, співставної з великими творіннями скульптури чи живопису.

Першими спеціалістами–філологами вважають працівників Александрійської бібліотеки, яка складалася більше ніж із 500 тисяч рукописів. Таке велике зібрання потребувало системи каталогів, тобто кропіткої роботи з порівняння текстів, визначення їхньої оригінальності, авторства й часу написання, коментарів і пояснень до незрозумілих уривків чи іншомовних слів. Потреби бібліотечної справи сприяли створенню в II столітті до нашої ери першої граматики грецької мови. Її автором став мовознавець Діонісій Фракійський, який, крім того, запровадив поняття про частини мови. У вивченні структури та значення слів, а також складанні словників визначна роль належала Арістофану Візантійському, якого вважають засновником лексикографії. Об'єктивній літературній критиці поклали початок праці александрійського вченого Аристарха Самофракійського. Давньогрецькі здобутки в мовознавстві мали великий вплив на виникнення науки про слово в Древньому Римі. Трактати Ціцерона й Горація з ораторського та поетичного мистецтва мають прямий стосунок до філології. У той час поряд із терміном «філолог», яким називали дослідників літератури (її змісту, стилю та форми), уживали ще й термін «граматик», тобто знавець орфографії та граматики.

В Україні довгий час філологія була нерозривно пов'язана з історичною наукою, тому більшість видатних вітчизняних філологів одночасно були істориками, а часто ще й громадськими та політичними діячами: *Михайло Грушевський, Омелян Огоновський, Олександр Потебня, Агатангел Кримський, Павло Житецький.*

З ім'ям О. О. Потебні пов'язується Харківська філологічна школа як певний науковий напрям. Особливість її – різнобічність наукових інтересів, розробка проблем мовознавства та літературознавства на основі досягнень філософії, психології, історії та інших наук, що й досі справляє великий вплив на розвиток філологічної науки у світі. Яскраву сторінку у філологічну науку в Україні вписав і професор Харківського університету Микола Сумцов, наукова спадщина якого присвячена вивченню матеріалів україністики, зокрема пов'язаних зі Слобожанщиною. Імена харківських учених-філологів, професорів Ф. Медведєва, Л. Авксентьєва, В. Калашника, І. Муромцева, А. Свашенко, Л. Тарасова, О. Юрченка (ХДУ), С. Дорошенка, Л. Коломиєць, Г. Калашникової, Л. Лисиченко, С. Ломакович, О. Муромцевої, К. Плиско, І. Степанченка, А. Ярещенко (ХДПУ) широко відомі в Україні.

У цей день вітають тих, чия робота пов'язана з цариною філології: науковців–дослідників, учителів і викладачів мови, літературознавців, лінгвістів, перекладачів, бібліотекарів, а також здобувачів освіти філологічних факультетів.

28 травня – Міжнародний день дій за здоров'я жінок

Рішення охороняти здоров'я жінок було прийнято під час Міжнародної наради з питань жіночого здоров'я в Коста-Ріці 28 травня 1987 року. Мета святкування цього дня – звернути увагу на репродуктивне здоров'я, запобігти зростанню кількості безплідних жінок, зменшити смертність матерів.

В Україні створена програма USAID «Здоров'я жінок в Україні», яка працює також і над удосконаленням доступу жінок з інвалідністю до планування сім'ї. Збереження й поліпшення здоров'я жінок – центральне завдання глобальної програми охорони здоров'я та прав людини.

28 травня – Всеукраїнський день краєзнавства

Ініціаторами встановлення Всеукраїнського дня краєзнавства стали представники Національної спілки краєзнавців України, які у 2017 році на 4-му з'їзді запровадили цей день. Адже саме 28 травня 1925 року відбулася Перша краєзнавча конференція всеукраїнського масштабу (м. Харків), на якій було сформовано Комітет краєзнавства України. Ця дата стала знаковою для впровадження інституту українського краєзнавчого руху, створення Національної спілки краєзнавців України.

Період 1920 – 1940 рр. вважається «золотим» у розвитку краєзнавчих установ. У ці ж роки краєзнавство розвивається як наука. Водночас проводиться велика робота серед народу з метою пробудження національної свідомості: видавалися методичні праці та шкільні підручники. Відомими краєзнавцями того часу вважаються *М. Грушевський, Д. Багалій, С. Рудницький*. Одним із напрямів краєзнавства стає охорона природи, з'являється історичне краєзнавство, яке відрізняється окремими археологічними та документальними дослідженнями.

Краєзнавчі науки продовжують розвиватися та знайомити нас із розмаїттям, особливостями, традиціями та звичаями нашого краю, виховують патріотичні почуття до рідної землі.

29 травня – Міжнародний день миротворців

Цей день було проголошено рішенням Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 11 грудня 2002 року A/RES/129. Саме того дня в 1948 році Рада безпеки ООН заснувала першу місію з підтримання миру. Відтоді було проведено понад 70 миротворчих операцій, під прапором ООН пройшли службу понад 1 млн миротворців.

Миротворці ООН, яких називають «блакитні каски», часто проходять службу в найважчих умовах, у найсуворіших регіонах планети, де щоденно стикаються з нестабільністю, захворюваннями та жорстокістю. Ці мужні чоловіки та жінки виявляють видатну самовідданість, часто жертвують своїм життям, щоб урятувати інших, допомагають людям залишити місця бойових дій, беруть участь у мирних урегулюваннях конфліктів, розв'язують кризові ситуації, сприяють відбудові економіки після військових дій, займаються формуванням державних структур.

З 2003 року Міжнародний день миротворців ООН відзначають і в Україні (Указ [Президента України](#) від 30.04.2003 № 374/2003), хоча перші українські

миротворці почали брати участь у миротворчих акціях ООН з 1992 року на території колишньої Югославії. За роки участі в міжнародних операціях із підтримання миру та безпеки понад 45 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України виконували в різний час миротворчі завдання в більше ніж у 25 міжнародних операціях у різних регіонах планети.

31 травня – Європейський день сусідів

Із 2000 року, *останньої п'ятниці травня*, у 50 країнах світу відзначають це свято. Цю дату обрали в Парижі як символ толерантного ставлення до тих, хто живе поруч, символ єдності всіх людей світу. Цей день покликаний нагадати про те, що ми повинні поважати кожну людину й кожну країну. Тому сьогодні це свято є особливо актуальним.

31 травня – Всесвітній день без тютюну

Археологічні дослідження підтверджують культивування тютюну корінними народами Американського континенту (І століття до нашої ери). Ця рослина відігравала важливу роль у шаманських обрядах і культових церемоніях. У Європу тютюн потрапив із каравелами Христофора Колумба.

У 1950 – 1960 роках з'явилися перші доведені медичні факти про шкоду тютюну для здоров'я, зокрема було встановлено зв'язок між онкологічними захворюваннями органів дихання та палінням, а також підвищений ризик для курців щодо серцевих захворювань, хвороб нервової, травної та ендокринної систем. На упаковках сигарет з'явилися попереджувальні написи. У 1970-х роках світ дізнався про небезпеку пасивного паління, що стало початком адміністративної регуляції цього явища в громадських місцях. Початок боротьби з тютюном на міжнародному рівні – 80-ті роки ХХ ст.

Зважаючи на мільйони смертей у світі, пов'язаних із палінням, держави – члени ВООЗ заснували Всесвітній день без тютюну та прийняли Рамкову конвенцію боротьби проти тютюну (2003).

Цей день не тільки нагадує та інформує про шкоду паління для здоров'я, але й підіймає інші важливі аспекти проблеми: економічні збитки для держав, що виражаються у вигляді значних видатків на охорону здоров'я, яких потребує лікування хвороб, спричинених палінням; втрати людського капіталу в результаті захворюваності та смертності; незаконна тютюнова продукція – кожна десята сигарета у світі є об'єктом незаконного продажу без ліцензії та сплати податків. При цьому саме високі податкові ставки на тютюн у всьому світі покликані допомагати в боротьбі з тютюнопалінням.

Цього дня ВООЗ закликає не палити, а в ідеалі – прийняти рішення відмовитися від сигарет назавжди.

Використані джерела:

1. Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2024 рік : рекомендаційний бібліографічний покажчик. URL : <https://library.kharkov.ua/libdruk/LibKh-00000000357.pdf>

2. Міжнародні дні ООН. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%9E%D0%9E%D0%9D#:~:text=%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%9E%D0%9E%D0%9D%20%E2%80%94%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%20%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%96,%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D0%B1%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%94%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%8F%20%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%B4%D0%BD%D1%8F.%D0%B4%D0%BD%D1%8F.

3. Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024-2025 роках: Постанова Верховної Ради України від 21.12.2023. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/245200.html

Матеріали підготовлені:
Жеребкіною З., завідувачем бібліотеки,
Павловою Г., бібліотекарем,
Писаренко Т., методистом КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти»